

عنوان: چراملت‌ها شکست می‌خورند؛ ریشه‌های قدرت، ثروت و فقر

نویسنده: دارون عجم اوغلو - جیمزای رایسون

مترجمان: محسن میردامادی - محمد حسین نعمی پور

مقابلہ متن: سید علیرضا بهشتی شیرازی

ناشر: روزنه

سال انتشار: ۱۳۹۳

تعداد صفحات: ۶۷۲

قیمت: ... ۲۹۵ ریال

آدرس ناشر: خیابان توحید، ابتدای خیابان پرچم، پلاک ۲، طبقه ۱۴ انتشارات روزنه، تلفن: ۰۳۰۵۰۳۰۴۳۶۶ - ۰۲۵۶۷۹۲۵۶۶

این کتاب که ۶ اقتصاددان برنده جایزه نوبل (کنت. جی. ارو - نوبل ۱۹۷۲، رابرت سولو- نوبل ۱۹۸۷، بکر ۱۹۹۲- نوبل ۱۹۹۲، میشل اسپنس و جورج آکرلوف - برندگان نوبل سال ۲۰۱۰) و شماری از اندیشمندان آن را تحسین کرده‌اند می‌تواند اندیشه‌های اقتصادی در ایران را متحول سازد. نویسندگان این کتاب همراه با گروهی از اقتصاددانان شرط توسعه را گذر از نظام الیگارش (حکومت گروه‌های خاص یا به تعبیر مترجمان اندک سالاری) می‌دانند و اقتصاد کلان را از هر نوع که باشد موضوعی و موضوع اصلی توسعه را رابطه دولت با ملت می‌دانند.

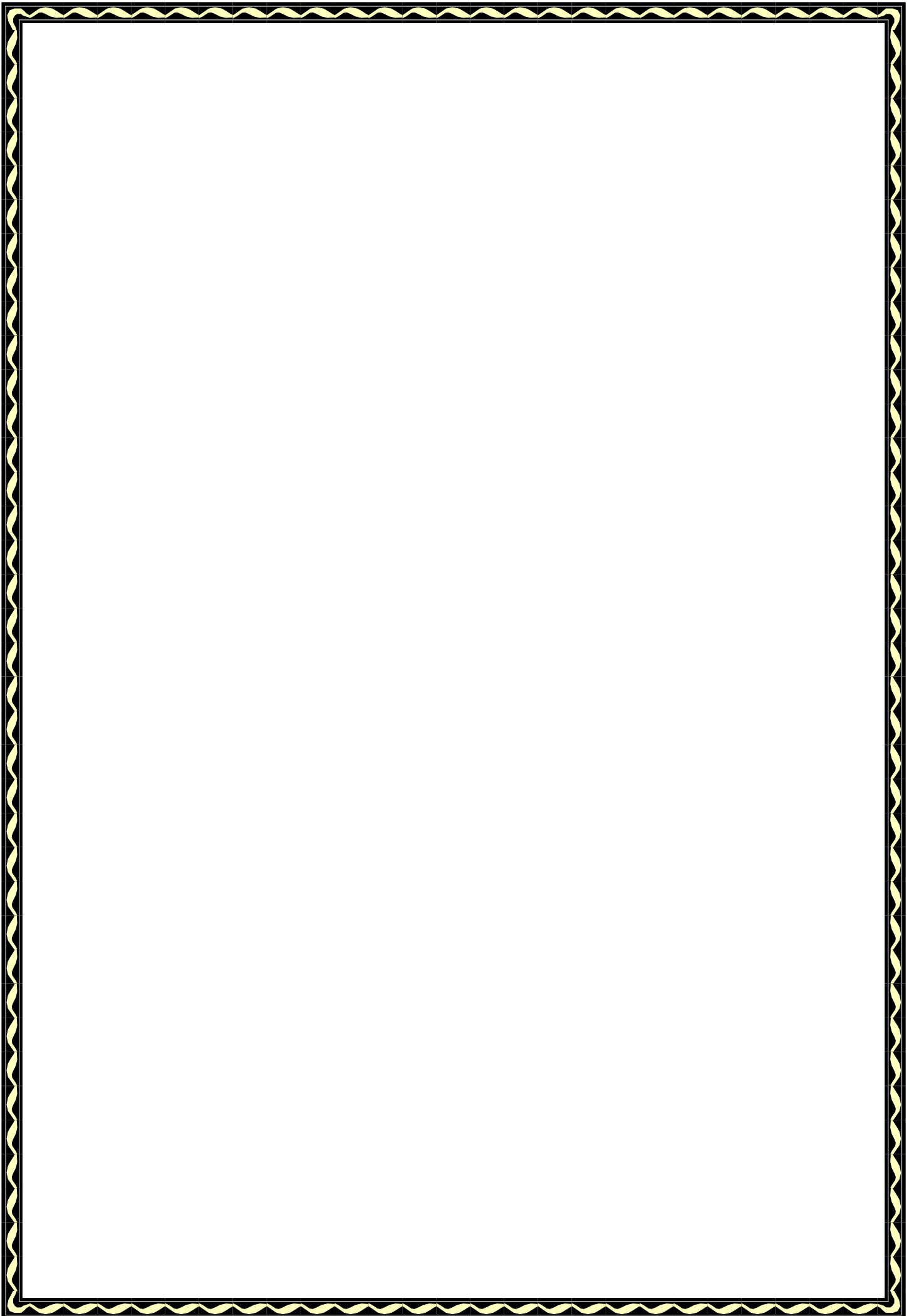
ابتدا تصور می‌شد می‌توان با انجام سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی تاسیس شرکت‌های دولتی، سرمایه‌گذاری در امور بهداشت و آموزش عمومی و سپس در دهه ۱۹۸۰ با حذف مداخله دولت در اقتصاد به عملکرد مناسب اقتصادی دست یافت. اما امروزه می‌دانیم این سیاست‌ها کمتر به نتایج مطلوب منتج شده‌اند.

این کتاب نشان می‌دهد هر جا شکوفایی اقتصادی به بار می‌نشیند الیگارش رخت بر بسته و هر جا اقتصاد زمین می‌خورد الیگارش حاکم است. تجربه کشورهای مختلف از اروپای شرقی و شوروی سابق گرفته تا آفریقا و آمریکای لاتین مسجل ساخته است. نمی‌توان در حکومت‌های اندک سالار با سرمایه‌گذاری‌های دولتی حمایت از صنایع داخلی، خصوصی‌سازی، آزاد سازی قیمت‌ها، تجارت آزاد، و ... گامی بسوی بهبود عملکرد اقتصادی برداشت.

ارزش این کتاب آموختن دانش مبارزه با الیگارش است. علاوه بر آموختن از تاریخ و آگاهی نسبت به تجارب سایر کشورها چگونه می‌توان از دام اندک سالاری‌هایی یافت؟ آیا می‌توان قواعدی کلی برای گذر از اندک سالاری به دست آورد؟ تلاش برای پاسخ به این سوال عمری به درازای علوم سیاسی دارد. اما اقتصاددانان در دو دهه اخیر سعی کردند برای یافتن پاسخ این سوال که بیشتر به یک معما می‌ماند از دانش اقتصاد بهره بگیرند.

نتیجه بسیار کلی مطالعات این گروه از اقتصاددانان را می‌توان بدین صورت بیان کرد: گذشت از اندک سالاری به ارتباط درون فرادستان و ارتباط میان فرادستان و شهروندان بستگی دارد. نورث و همکارانش موضوع نخست (ارتباط درون فرادستان) و نویسندگان این کتاب ارتباط میان فرادستان و شهروندان را شرح و بسط داده‌اند. در واقع، این کتاب درباره تفاوت عظیم میان درآمدها و سطح زندگی در کشورهای ثروتمند جهان، مانند ایالات متحده آمریکا، بریتانیا و آلمان، و ممالک فقیر از جمله کشورهای آفریقایی جنوب صحرائی بزرگ، آمریکای مرکزی و جنوب آسیا نوشته شده است.

در این کتاب به این موضوع پرداخته شده، که در طول زمان چگونه الگوها خود را باز تولید می‌کنند و چه روی می‌دهد که گاهی همانند حوادث انگلستان در ۱۶۸۸ و انقلاب فرانسه در ۱۷۸۹ دیگرگون می‌شوند. این بررسی به ما کمک خواهد کرد تا بفهمیم آیا اینک وضعیت مصر به راستی تغییر یافته است و آیا انقلابی که مبارک را سرنگون کرد به ایجاد مجموعه‌ای از نهادها که ظرفیت ثروتمند ساختن جامعه مصر را داشته باشند خواهد انجامید؟

کتاب یادشده با ۱۵ فصل از جمله: نظریه‌هایی که جواب نمی‌دهند، تولید فقر و غنا، تفاوت‌های کوچک و برهه‌های سرنوشت‌ساز: وزن تاریخ، من آینده را دیده‌ام و نتیجه‌بخش است: رشد تحت سلطه نهادهای استثماری، در سرزمین ما نه: موانع توسعه، توسعه معکوس، پراکندگی رفاه، چرخه تکاملی، چرخه شوم، در هم شکستن قالب و فهم فقر و غنا همراه است.

در یادداشت پشت جلد کتاب آمده است: «چرا ملتها شکست می‌خورند؟» با نگارشی درخشان و دلپذیر به پرسشی پاسخ می‌دهد که قرن‌ها متخصصان را درمانده کرده است. چرا برخی کشورها ثروتمند و برخی دیگر فقیرند و به واسطه ثروت و فقر، سلامتی و بیماری، غذا و قحطی از یکدیگر مجزا می‌شوند؟»

آیا این امر ناشی از فرهنگ، آب و هوا یا جغرافیاست؟ شاید جهل و غفلت از سیاست‌های صحیح علت ناکامی‌هاست؟ مطلقاً خیر. هیچ یک از این عوامل قطعی یا محتوم نیستند. از این‌که بگذریم، چگونه توضیح دهیم که چرا بوتسوانا تبدیل به یکی از کشورهای شده است که سریعترین رشد را در جهان دارند، در حالی که سایر کشورهای آفریقایی همچون زیمبابوه، کنگو و سیرالئون در ورطه فقر و خشونت گرفتار آمده‌اند؟

دارون عجم اوغلو و رابینسون قاطعانه نشان می‌دهند که این نهادهای اقتصادی و سیاسی ساخته دست بشرند که شالوده موفقیت اقتصادی (یا فقدان آن) را می‌سازند. عجم اوغلو و رابینسون بر مبنای پانزده سال مطالعه بر روی منابع اصلی به شواهد تاریخی فوق‌العاده‌ای از امپراطوری رم، دولت - شهرهای مایا و نیز دوران قرون وسطی، اتحادیه جماهیر شوروی و آفریقا نظم می‌بخشند تا نظریه اقتصاد سیاسی تازه‌ای بنا کند که ارتباطی وسیع با پرسش‌های سترگ امروزیین دارد.